

N.F.S. Grundtvig “[Tale ved åbningen af Marielyst Højskole 5. november 1867]”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.11, november 2017

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1867 (SJ: 1417)

Teksten er etableret af Henrik Yde

Punktkommentarer og tekstredegørelse er skrevet af Henrik Yde, redigeret af Klaus Nielsen, Steen Tullberg og Kirsten Vad

Indledning er skrevet af Henrik Yde, redigeret af Klaus Nielsen og Steen Tullberg og Kirsten Vad

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.theol. K.E. Bugge

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2022

[[A:229]]

“Hvad Solskin er for det sorte Muld,
Er sand Oplysning for Muldets Frænde.”

Med disse Ord begynder vor ældste Skolesang, og der er vist ingen Skolemester saa bagvendt at ville indvende Noget mod Oplysningens Lighed med Solen, men saasnart man i den gamle Skole hører, enten at paa vor folkelige Højskole skal Oplysningen ikke udspringe af Skriverfingrene, men af Folkemunden, eller at vi ingenlunde søge Oplysningens Lighed med Solen i dens Soleklarhed, men i dens Solvarme, som avler Frugtbarhed, saavidt kun Livslyset naaer, da enten brister den i Latter eller fnyser over den Mørkets Aand, der nuomstunder vover at te sig som en Lysets Engel.

Dette kan og skal vi imidlertid betragte med al Rolighed, fordi den folkelige Oplysning slet ikke er skabt til at trættes om eller trættes og tvistes med, men til i Lys og Løn at te sig som en virkelig Livs-Oplysning, der hævder og ærer sig selv ved de velgjørende Virkninger og den glædelige Stemning, den fræmbringer hos Folket.

Vi trættes derfor med Ingen om vor folkelige Oplysnings

Sandhed og Værd, men sætter den trøstig i Værk, og vi maa derved snart vinde en afgjørende Sejr, thi Modstanderne nødes nu til at oprette Højskoler for virkelig Livsoplysning, og, da de dog hverken har Lys til Vejledning eller Livskraft til Livsgjerningen, saa vil Alt hvad de udretter blive et Mørkets Værk af deres Dødbider-Konst. Vel er det nemlig i Danmark altid samme Folks Tungemaal, man maa bruge, og samme Folks Liv, man maa pege paa, men det er dog kun i døde Toner, Modstanderne kan stamme paa Modersmaalet, og kun fra den blinde Side, de kan pege paa det danske Folk. Man maa nemlig være besjælet af Folkeaaanden, og Modersmaalet maa have fundet levende Gjenlyd i Hjertet, naar man skal kunne betragte det danske Folkeliv nu og herefter fra sin *lyse* Side, som kun er den, der vender til den fjerne hartad glemte Fortid i Skjolds og Haddings, Frode-Fredegoods og Rolf Krakes fjerne Dage. Hvor fortroligt nemlig end vort bløde Modersmaal fra Vuggen af har været med den trøstelige Sandhed, at Himlen lader Naade gaa for Ret hos sine arveløse Frænder paa Jorden, saa var det dog kun i den enkelte Synders sønderknuste Hjerter, dette Evangelium alt i et Aartusinde fandt Gjenlyd paa Marken, men det var først paa den folkelige Højskole, vi vovede at give Kirkens Evangelium Anvendelse paa Folket og Bavne-Blus paa Højskolen, saa det sees, at Folkestillingen ikke blot har givet Værnepligt, Skattepligt til Stat og Kommune, Toldepligt og Tiendepligt osv., og ej blot til fattig Gjengjæld Borgerret, Pløjeret, Høsteret, Højesteret og Valgret, men ogsaa Odels- og Arve-Ret til Danmark dejligst Vang og Vænge og til Lykken, der med Sol og Maane og alle Stjerner spejler sig i Bølgen blaa, saa det er ikke blot Krigen med Tyskland baade om Sjæl og Krop, men ogsaa Dannebrog med Heltemodet og Sejren, der gik i Arv fra det gamle Aartusinde til det ny, fra Skjold til Tordenskjold, til Villemoes og Suenson.

Ja, mine Venner, det er en Fornøjelse at oplyse Lykken i de forrige Dage, men det skal ogsaa trøste os under Betragtningen af Nytaars Nyet, thi som Ordsproget lyder: “der Vælder Vand, som været haver”, saaledes er Folkelykken paa Idræts-Himlen sit eget Forvarsel, og kun forgjæves vilde selv en Shakespeare have spaaet et Folk Danmarks Lykke, der ikke alt i Oldtiden saae den skinne paa Amlets, Vermunds og Uffes Skjolde.